

KUTSESTANDARD

Sotsiaalpedagoog, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Sotsiaalpedagoog, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Sotsiaalpedagoog on tippspetsialist tugispetsialistina, kelle tegevuse eesmärk on korraldada ja arendada sotsialiseerumistuge ning toetada isiku arengut võrgustikutöö kaudu sotsiaalpedagoogiliste meetoditega. Sotsiaalpedagoogid töötavad haridus-, sotsiaal-, tervishoiu- ja õigusvaldkonnas.

Sotsiaalpedagoog, tase 7 märkab ja hindab isiku sotsialiseerumisvajadusi ning toetab tema arengut ja toimetulekut, korraldades sotsiaalpedagoogilist tegevust ja kaasates võrgustikku. Ta juhendab ja koolitab kolleege sotsiaalpedagoogika vallas ning arendab sotsiaalpedagoogika valdkonda, panustades metoodika arendusse ja teadustöösse.

Sotsiaalpedagoogi kutsealal on ka kutse sotsiaalpedagoog, tase 6, kes märkab ja hindab isiku sotsialiseerumisvajadusi ning toetab tema arengut ja toimetulekut, kaasates võrgustiku.

Sotsiaalpedagoogi tööaeg ja puhkus on reguleeritud töölepingu seaduse ja muude õigusaktidega. Sotsiaalpedagoogi fookuses on töö inimestega, jõustades neid erinevates valdkondades. Töö on vaheldusrikas ja väljakutseid pakkuv ning jaguneb tööks klientidega, iseseisvaks tööks, koostööks teiste spetsialistide ja võrgustiku liikmetega ning enesetäiendamiseks. Sotsiaalpedagoogil peab olema valmidus tegutseda ohu- ja kriisiolukorras.

Sotsiaalpedagoogi peamised töövahendid on erialased vahendid ja metoodilised materjalid, kontoritarbed ja -tehnikad ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid.

A.2 Tööosad

- A.2.1. Sotsiaalpedagoogilise tegevuse korraldamine
- A.2.2. Sotsiaalpedagoogiline hindamine
- A.2.3. Sotsiaalpedagoogiline sekkumine ja võrgustikutöö
- A.2.4. Turvalise töökeskkonna kujundamine
- A.2.5. Professionaalne enesearendamine

Valitavad tööosad

- A.2.6. Juhtimine
- A.2.7. Sotsiaalpedagoogiline juhendamine ja koolitamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Sotsiaalpedagoogil, tase 7 on erialane magistrikraad ja kompetentside saavutamiseks vajalik töökogemus või magistrikraad haridus- või sotsiaalteaduses ja kompetentside saavutamiseks vajalik töökogemus.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Sotsiaalpedagoog

A.5 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Kui sotsiaalpedagoog töötab haridusasutuses, mille tegevust reguleerib põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, siis on sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooninõuded erialane kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides esitatud nõuetele.

A.6 Tulevikuoskused

Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab
Sotsiaalpedagoogikat on hakatud rohkem määratlema kogukonna ja inimese arengu sfääris, toetudes pedagoogilis-väärtuspõhisele lähenemisele ja lähtudes eelkõige kolmest valdkonnast (teadus, praktika ja haridus), parandamaks inimese elu ja sotsiaalset sidusust.

Ühelt poolt on sotsiaalpedagoogika akadeemiline distsipliin, milles teaduslikud teadmised arendavad akadeemilist õpetust erinevate professionide ettevalmistuses, teiselt poolt on sotsiaalpedagoogika praktika, mis annab võimalused mitmekülgseks ja -tasandiliseks ning paindlikuks kohanemiseks sotsiaalses ümbruses.

Tulevikus on sotsiaalpedagoogi töö edukaks tegemiseks vajalikud järgmised oskused:

- 1) loovus – oskus ja valmidus lahendada probleeme uuel viisil;
- 2) koostöö, sh virtuaalne – oskus töötada tulemuslikult erinevates (ka virtuaalsetes) töörühmades, hoida inimesi pühendunud ja motiveeritud ning tekitada neis kollektiivi tunnet, lähtudes turvalisuse põhimõttest;
- 3) sotsiaalne intelligentsus – oskus tunnetada suhtlemisel inimeste vajadusi ja soove ning luua nendega usalduslik suhe;
- 4) emotsionaalne intelligentsus – oskus mõista, kaasa tunda ning vastata teise poole tunnetele ja soovidele;
- 5) elukestev õppimine – oskus ja tahe õppida midagi uut ning võime mõtestada ja väärtustada õpitu sisulist tähendust.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Sotsiaalpedagoog, tase 7 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest kompetentsidest ja valitavast kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on vaja tõendada üldoskused B.2 ja kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.5 kompetentside tõendamine. Täiendavalt on võimalik tõendada valitavad kompetentsid B.3.6 ja/või B.3.7.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

1. Erialane magistrikraad või magistrikraad haridus- või sotsiaalteaduses
2. Kompetentside saavutamiseks vajalik töökogemus
3. Taotletava kutse kompetentsusnõuetega seotud enesetäiendus
4. Eesti keelest muu emakeelega taotlejatel vastavalt keeleseadusele või teistele valdkonda reguleerivatele õigusaktidele eesti keele oskus B2- või C1-tasemel
5. Puuduvad lastekaitseaduse §-s 20 nimetatud piirangud lastega töötamisel

Nõuded kutse taastõendamisel

1. Sama taseme kehtiv või kõige rohkem 1 aasta tagasi kehtivuse kaotanud kutse
2. Töökogemus sotsiaalpedagoogina
3. Taotletava kutse kompetentsusnõuetega seotud enesetäiendus
4. Eesti keelest muu emakeelega taotlejatel vastavalt keeleseadusele või teistele valdkonda reguleerivatele õigusaktidele eesti keele oskus B2 või C1 tasemel
5. Puuduvad lastekaitseaduse §-s 20 nimetatud piirangud lastega töötamisel

Kutse andmise korraldus on reguleeritud sotsiaalpedagoogi kutsete kutse andmise korras.

B.2 Sotsiaalpedagoog, tase 7 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Analüüsioskus – jagab teabe väiksemateks üksusteks ning tajub tervikpilti. Lahendab intellektuaalseid ülesandeid ning tajub üksiktoimingute või etappide kaugemat eesmärki. Hindab kriitiliselt olemasolevat teavet, loob seoseid, teeb järeldusi ja loob seega uut väärtust.
2. Probleemidega tegelemine – tuvastab ja sõnastab tekkida võivad ning juba tekkinud probleemid. Jagab suuremad probleemid väiksemateks osadeks, hindab võimalusi ja strateegiaid probleemidele lahenduse leidmiseks.
3. Loovmõtlemine – käsitleb teemat või olukorda eri vaatenurkadest ja kombineerib tähelepanekuid tavapärasest erinevateks uudeteks lahendusteks. Kasutab, täiustab või sobitab olemasolevaid ja uudseid tööviise ja teenuseid.
- Enesejuhtimisoskused
4. Väärtustest lähtumine – järgib oma tegevuses nii isiklikke, ühiskondlikke kui ka organisatsiooni väärtusi ja põhimõtteid ning lähtub erialasest kutse-eetikast.
5. Juhistest ja nõuetest lähtumine – järgib tööd tehes juhiseid, valdkondlikke nõudeid, eeskirju, õigusakte, standardeid, konventsioone jmt.
6. Kohanemisoskus – reageerib muutustele ja ootamatustele adekvaatselt ja asjalikult.
7. Stressijuhtimine – mõistab pingelistes ja keerulistes olukordades oma tunnete, mõtete ja käitumise tagamaid ning reguleerib neid vastavalt olukorrale.
8. Eneserefleksioonioskus – töötleb iseenda omaduste tunnete, võimete ja käitumise kohta käivat teavet.
- Lävimisoskused
9. Suhete loomine ja hoidmine – loob ja arendab usaldusväärseid ja meeldivaid suhteid, pakkudes lahendusi teise poole probleemidele ja vajadustele ning arvestades võimalike kõrvalmõjudega.
10. Suhtlemisoskus – säilitab teistega suheldes hea füüsilise ja psühholoogilise kontakti, väljendab end arusaadavalt ja arvestab suhtluspartneri vajadustega.
11. Empaatiline käitumine – märkab ja mõistab teiste tundeid, vajadusi ja reaktsioonide põhjusi ning arvestab oma tegevuses sellega, olles vastutulelik ja abivalmis.
12. Meeskonna- ja koostööoskus – arvestab meeskonna vajaduste ja ühiste eesmärkidega ning teeb ülesannete täitmiseks teistega koostööd.
13. Eesti keele oskus – kasutab enese suuliseks või kirjalikuks väljendamiseks eesti keelt vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Kasutab oma valdkonnas kokkulepitut oskuskeele mõisteid ja termineid.
14. Digitaalne kirjaoskus – mõistab ja kasutab digitaalseid süsteeme, tööriistu ja rakendusi ning töötleb digitaalset teavet.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Sotsiaalpedagoogilise tegevuste korraldamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Kavandab oma tööd organisatsioonis; osaleb õppe-, arengu- ja/või tegevuskava planeerimisel, lähtudes vajadustest. 2. Nõustab, juhendab, konsulteerib isikut/isikuid toetavate tegevuste kavandamisel vastavalt vajadusele. 3. Kaasab sotsiaalpedagoogilise tegevuse planeerimisse vastavalt vajadusele teisi võrgustikuliikmeid. 4. Selgitab koostöös võrgustiku eri pooltega välja isiku arenguvajadused ja tema lähikeskkonnas olevad ressursid; innustab isikuid täiendavate toimetuleku- ja sotsiaalsete oskuste omandamiseks. 5. Jagab võrgustikus erialast teavet tugitegevuste võimaluste kohta, sh piirkonnas; leiab võimalusi taotleda ressursse tugitegevuste toetamiseks.	
B.3.2 Sotsiaalpedagoogiline hindamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Märkab abivajajat ja abivajadust, arvestades isiku toimetulekut ja seda mõjutavaid tegureid. 2. Analüüsib isiku toimetulekut ning määratleb olemasolevaid tugivõimalusi erinevatel tasanditel; koostab tugiplaani ja teavitab asjaosalisi abivõimalustest. 3. Hindab isiku/isikute integreerimise vajadusi ning isiku/isikute staatust ja kaasatust rühmas, tuginedes eelinfole ja hindamismeetoditele; organiseerib isiku/isikute integratsiooni ja kaasamist toetavaid tegevusi. 4. Hindab isiku/isikute sotsiaal-emotsionaalseid oskusi, kasutades sobivaid hindamisvõtteid ja -meetodeid, sh tõendus põhiseid meetodeid.	

B.3.3 Sotsiaalpedagoogiline sekkumine ja võrgustikutöö	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Teeb ja koordineerib ennetustööd isiku sotsiaalse heaolu tagamiseks, kaasates võrgustikuliikmeid. 2. Sekkub sotsiaalpedagoogiliste probleemide korral olukorda asjakohaselt, kaasates vajaduse korral võrgustikuliikmeid ja teisi spetsialiste. 3. Selgitab juhtumi tausta ja olemust, kasutades sobivat meetodit, ning koostab sekkumiseks tegevusplaani. 4. Nõustab ja konsulteerib isikut/isikuid lähtuvalt vajadustest, edastades teavet abivõimaluste kohta. 5. Kutsub kokku tugivõrgustiku ning organiseerib ja koordineerib selle tööd ning rakendab isiku vajadusest ja sotsiaalpedagoogilisest hindamisest tulenevaid toetavaid tegevusi võrgustikutöös. 6. Arendab isiku/isikute sotsiaal-emotsionaalseid oskusi ja toimetulekustrateegiaid vastavalt juhtumi olemusele sotsiaalsete ja loominguliste tegevuste kaudu, kasutades sobivaid meetodikaid. 7. Hindab sotsiaalpedagoogilise sekkumise tõhusust, toetudes eelkõige tõendus põhiste hindamismetoodikatele.	
B.3.4 Turvalise töökeskkonna kujundamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Kavandab turvalisust toetavat ning probleeme ennetavat individuaalset ja/või grupiviisilist tegevust oma organisatsioonis, teadvustades keskkonna eri aspektide mõju isiku arengule ja toimetulekule. 2. Osaleb võrgustikuliikmena turvalise keskkonna loomisel ja säilitamisel organisatsioonis; osaleb turvalisust toetavate plaanide koostamisel ja rakendamisel; koordineerib sotsiaalpedagoogilist ennetustööd turvalise keskkonna säilitamiseks; teeb juhtkonnale ettepanekuid vastavasisulisteks tegevusteks.	
B.3.5 Professionaalne enese- ja valdkonna arendamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Analüüsib oma tööd, kasutades eneseanalüüsi meetodeid; täiendab ennast erialaselt ja osaleb erialastel täienduskoolitustel. 2. Optimeerib iseenda aja- ja energiakulu, et tagada oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise tasakaal; osaleb kovisioonil ja/või supervisioonil. 3. Jagab oma erialaseid teadmisi kolleegidega, olles neile vajaduse korral mentoriks. 4. Nõustab teisi spetsialiste, jagab oma teadmisi; toetab tõendus põhiste meetodite rakendamist, leides ja pakkudes asjakohast tuge. 5. Tutvustab sotsiaalpedagoogika põhimõtteid ja praktikaid, muu hulgas väljaspool oma organisatsiooni, tuginedes oma töökogemusele ja erialasele teabele; osaleb ettekannetega teadus- või erialakonverentsidel ja seminaridel. 6. Koostab, kohandab või uuendab klientidele ja koostöövõrgustikule suunatud sotsiaalpedagoogilist tööd toetavat õppevara ja meetodikaid.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Täiendavalt on võimalik tõendada valitavad kompetentsid B.3.6 ja/või B.3.7.

B.3.6 Juhtimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Juhendab erialaseid lõputöid; retsenseerib lõputöid, tuginedes erialastele teaduspõhiste praktikatele. 2. Juhendab üliõpilaste sotsiaalpedagoogilist praktikat, arvestades praktikajuhendit; suunab üliõpilast eneseanalüüsile; teeb koostööd kõrgkoolipoolse praktikajuhendajaga. 3. Koostab või osaleb erialase koolituskava koostamises lähtuvalt sihtgrupi vajadustest; viib läbi või osaleb koolituse läbiviimises; hindab ja analüüsib koolituse kvaliteeti, arvestades osalejate tagasisidet.	
B.3.7 Sotsiaalpedagoogiline juhendamine ja koolitamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad 1. Juhendab erialaseid lõputöid; retsenseerib lõputöid, tuginedes erialastele teaduspõhiste praktikatele. 2. Juhendab üliõpilaste sotsiaalpedagoogilist praktikat, arvestades praktikajuhendit; suunab üliõpilast eneseanalüüsile; teeb koostööd kõrgkoolipoolse praktikajuhendajaga. 3. Koostab või osaleb erialase koolituskava koostamises lähtuvalt sihtgrupi vajadustest; viib läbi või osaleb koolituse läbiviimises; hindab ja analüüsib koolituse kvaliteeti, arvestades osalejate tagasisidet.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-25102023-5.10/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Iiris Tagen, Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus Kristi Kõiv, Tartu Ülikool Mare Leino, Tallinna Ülikool Mehis Pever, Eesti Koolijuhtide Ühendus Minni Aia-Utsal, Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus Svetlana Põdder, Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus Viktoria Latova, Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	34
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	25.10.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.12.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2359 Pedagoogika tippspetsialistid, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Social Pedagogue, EstQF Level 7
C.3 Lisad	